

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CVIII. In hoc capite continetur posterior decisio Rotæ Romanæ, confirmatoria præcedentis, lata in causa Sabinensi status Montis Libretti: & continuatur materia æstimationis, & relationis per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

18 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

peti correctio relationis; sed etiam in causa appellationis, quamvis Iudex in prima instantia peritorum relationem approbaverit, illius correctio & emendatio peti potest: *Asin. in tract. de execut. §. 7. c. 207. fol. mibi 220.*

Et sic concludendum est, benè, sanctè, & juridicè fuisse iudicatum.

CAPUT CVIII.

In hoc capite continetur posterior Decisio Rotæ Romanæ, confirmatoria præcedentis, lata in causa *Sabinensi Senatus Montis Libretti*. Et continuatur materia æstimationis, & relationis per Peritos faciendæ per singula corpora, & non in cumulo, quando agitur de diversis speciebus, quanvis unico pretio venditis: & maximè dum versatur notorium interesse partium.

SVMMARIVM.

- 1 Quando plura corpora distincta æstimantur, Periti tenentur facere æstimationem respectu singulorum corporum.
- 2 Quando quid universale venditur, non uti quid juris, sed uti quid facti, & uti in pluribus distinctis corporibus consistens, debent æstimari tanquam singula.
- 3 Pactum mantentionis corporum venditorum cum dictione cuiuslibet, significat singula corpora fuisse considerata.
- 4 Venditio censetur facta de quolibet corpore in individuo, quando pactum contractus refertur ad singula corpora.
- 5 Quando venditio facta est unico pretio, bona censentur vendita tanquam unum corpus.
- 6 Aliud est agi de quantitate pretii non conventi, aliud vero de qualitate & quantitate fructuum, ad quorum proportionem pretium est relatum.
- 7 Quando singulis mensuris, vel singulis ponderibus pretium constituitur, censentur tot venditiones, quot sunt pondera, vel mensura.
- 8 Quando agitur de diversis speciebus venditis una cum Castro, specierum diversitas importat pretii diversitatem.
- 9 Separatio pretii non est necessaria ad inducendam pluralitatem venditionum, quando agitur de rebus diversæ naturæ.
- 10 Omnia verba contractus censentur apposta in instrumento de consensu, & voluntate partium.
- 11 Stipulatio dupli in evictione refertur ad pretium, non autem ad valorem rei soluta.
- 12 Vtcumque versatur interesse partis, Iudex potest cogere peritum ad declarandam suam relationem.
- 13 Quando partis requisitio præcessit relationem periti, res semper dicitur integra ad obtinendam illius declarationem.
- 14 Peritus non potest allegare oblivionem, quando præcessit protestatio partis.

DECISIO S. ROTÆ ROMANÆ Coram R. D. DU NOZET IN CAUSA

Sabin. Status Montis Libretti,

Luna 12. Ianuarii 1654.

AD HUC Dominis placuerunt fundamenta decisionis in hac causa coram me sub die 26. Junii 1652. edita, in qua fuit firmatum, Vanninum esse cogendum ad declarandum singula corpora æstimata, & particulares redditus uniuscuiusque corporis Status Montis Libretti, ab Excellentissimo D. Don Ferdinando, & aliis de Urbis vendit. clar. mem. Domino Principi Don Thadæo Barberino Urbis Præfecto, cum huiusmodi declarationes exposcant juris communis dispositiones contrahentium, & interesse partis.

Juris siquidem dispositio, quia ubique, prout hic, non æstimatur unica, sed plura res inter se distinctæ, distinctam pariter relationem per singula corpora Peritus tradere tenetur: *l. si perita. l. de jur. dot.* Cujus præcisa verba in decisione referuntur, adductis pluribus auctoritatibus eisdem legi dispositionem comprobantibus.

Nec subsistit, quod non agatur de pluribus, sed unus rei æstimatione, ex quo versatur in venditione Status, qui universitatem, & sic unicitatem designat. Quoniam Status controversus à contrahentibus venditus, & respectivè emptus fuit, ut ut quid juris, sed uti quid facti, & uti in pluribus distinctis corporibus consistens, ut indicatur in verba instrumenti: *Statum Montis Libretti consisten. in infrascriptis Terris, seu Castro, ac in Eccl. Territoriis, Districibus, Domibus, Palatiis, &c. Jurisdictione civili, & criminali, & munit. Angariis, Parangariis, &c. aliisque redditibus, portibus, & emolumentis, &c. Gabellis, Vectigalibus, Datis, &c. Hospitiis, Tabernis, &c. Viridariis, Caneis, Arboribus, Olivis, &c. Piscis, Symplicibus, Tenuris, Nemoribus, fructibus, &c. Cæteris, &c. Terris cultis, & incultis, &c.* Huiusmodi distincta corporum & qualitatis eorum descriptio, & designatio universitatem facti demonstrat, & assertam unicitatem excludit, & quodlibet corpus de per se separatim iudicandum, & considerandum esse indicat, ut docet consulendo firmat Sigismundus Loffred. *consil. 1. num. 17. & 18. allegando text. l. rerum mixtura, §. 2. & §. fin. ff. de usucap. in l. rem ac si is, ff. de rei vindic. & in §. si grex, Inst. de leg. Aldobrandin. consil. 207. num. 8. vers. simo, & §. ult.* Et hoc idem demonstrat pactum mantentionis, & evictionis cuiuslibet ex corporibus venditis, & æstimandis; dictio enim, *cuiuslibet*, est distinctiva, & specificativa, tanquam tribuens unicuique actionem in solidum: *Barbosa dist. 74. n. 2.* & tanquam retinens divisam operatur, ut unumquodque corpus divisim, specialiter, & individuatim

ac in sensu diviso, non autem composito venditum censetur. Merlin. de pign. lib. 1. tit. 2. quæst. 11. n. 5.

† & ubi de specificatione corporum contrahentes cogitasse appareat, non quid universim, sed singula corpora Status vendita censentur, ac singulorum evictio debetur: Uti ad Afflic. decis. 81. n. 6. Mangil. de evict. q. 5. n. 33. Mantie. de tacit. lib. 4. tit. 1. n. 26. vers. etiam si.

5 Nec obstat, quod superius firmata conclusio procedat in venditione plurium rerum facta pretio separato in singulas res, ut declarat Glos. in supradict. l. final. disto §. Præterea, verb. coadunationem, vers. sed tunc demum; non autem quando omnes res unico pretio venduntur: l. Mevius 53. §. fin. ff. famil. heredit. cum concord. in alleg. Romana Consignationis sequenti, 22. Maii 1620. coram Sanctissimo D. N. Innocentio X. §. Minus obstat. Etenim ultra responsionem deductam in decisione, plura alia considerantur, quæ objecti efficaciam enervant, & signanter advertebatur, quod tam Glos. quam text. in d. l. Mevius, in ea ratione fundantur, quod plus valet totum corpus unitum, quam in partes divisum, † sed ista ratione tunc demum forsan applicaretur si ageretur de æstimando pretio, seu valore ipsius Status; cum tunc nedum quantitas fructuum, sed etiam rei qualitas, quæ unionem Castorum, & corporum percutit, attendi deberet: jux. verba text. in l. si quis 16. ibi, rei qualitas, & reddituum quantitas æstimetur, C. de rescind. vend. ibique Bart. & Cast. n. 3. Nigr. de subhast. cap. 15. §. 30. num. 31. & 42. Verum quia in præfenti casu agitur solummodo de æstimanda, seu verius calculanda quantitate reddituum, & fructuum dicti Status, qui semper sunt iidem, & non crescent, neque decrescent per coadunationem, vel divisionem corporum; utique allegata ratio præfenti casui applicari non valet, & consequenter ea cessante, cessat etiam legis dispositio: l. quod dictum, ibique Bart. ff. de pact. sicuti nec applicatur præallegata decisio Romana consignationis sequenti, cum ibi venditum esset unicum Casale, & sic unum, non autem plura corpora, ut hic; & amplius ibi agebatur de æstimazione etiam qualitatum ipsius Casalis, non autem solius quantitatis fructuum, ut pariter hic.

6 tum corpus unitum, quam in partes divisum, † sed ista ratione tunc demum forsan applicaretur si ageretur de æstimando pretio, seu valore ipsius Status; cum tunc nedum quantitas fructuum, sed etiam rei qualitas, quæ unionem Castorum, & corporum percutit, attendi deberet: jux. verba text. in l. si quis 16. ibi, rei qualitas, & reddituum quantitas æstimetur, C. de rescind. vend. ibique Bart. & Cast. n. 3. Nigr. de subhast. cap. 15. §. 30. num. 31. & 42. Verum quia in præfenti casu agitur solummodo de æstimanda, seu verius calculanda quantitate reddituum, & fructuum dicti Status, qui semper sunt iidem, & non crescent, neque decrescent per coadunationem, vel divisionem corporum; utique allegata ratio præfenti casui applicari non valet, & consequenter ea cessante, cessat etiam legis dispositio: l. quod dictum, ibique Bart. ff. de pact. sicuti nec applicatur præallegata decisio Romana consignationis sequenti, cum ibi venditum esset unicum Casale, & sic unum, non autem plura corpora, ut hic; & amplius ibi agebatur de æstimazione etiam qualitatum ipsius Casalis, non autem solius quantitatis fructuum, ut pariter hic.

7 Ponderatur etiam, quod conventum pretium potius videtur separatim, quam unitum, dum conventa fuerint scuta ceterum pro singulis scutis duobus cum uno quarto reddituum, quando enim singulis ponderibus, vel mensuris pretium constituitur, tot dicuntur factæ venditiones quot sunt pondera, vel mensuræ, ut de ponderibus tradit Franc. Ater. in l. si ex toto, §. si ita legat. num. 6. vers. Secus esset, ff. de legat. 1. quem sequitur ibidem Socin. sen. num. 20. & de mensuris Gabr. conf. 64. num. 49. lib. 2.

8 Et denique tollitur omnis hæsitatio, cum agatur de rebus diversarum specierum, suamque naturam separatam retinentibus, quantumvis venditis unâ cum Castro, vel Statu. Surd. conf. 135. num. 65. vers. in proposito, cum duob. sequent. Loftred. dicto conf. 11.

9 n. 17. & 18. † Licet enim separatio pretii sit unus ex modis distinctivis, ipsa tamen non est necessaria quando versamur in rebus diversæ, non autem ejusdem speciei; diversitas enim specierum secum portat pretii distinctionem; & proindeque Jurisconsultus in dict. l. fin. d. §. præterea, C. de jur. dot. de singulis rebus, & speciebus voluit judicari secundum propriam naturam, ut monuerunt etiam in d. §. præterea, Bellapertic. vers. sed ponamus, ubi subdit hoc esse notabile, & Salicet. numero 9. vers. de qualibet judicatur secundum suam naturam, &c. & Bald.

numero 2. vers. quia disseparata non debent permisceri, &c.

Quo verò ad mentem contrahentium, illa clarè desumitur: Tum ex assertione, quod essent vendita omnia jura, nullo reservato, nisi expressis, & respectivè declarandis à Peritis. Tum ex quo venditores promiserunt bona vendita, ac fructus, redditus & proventus, aliaque à Peritis æstimanda esse veta, realia, & substantia, emptoremque manutere in possessione pacifica bonorum venditorum, & cujuslibet ipsorum, necnon cujuslibet eorum reddituum, & fructuum æstimandorum. Hinc enim ad effectum, ut sciri posset quid venditum, & quid reservatum, atque ad effectum, ut venditores propriam promissionem adimplerant, separatam relationem, & æstimationem fieri intellexisse censentur, sicuti ponderatur in decis. §. eoque facilius, ac optime ad stipulatur decis. Romana Bibliotheca, 10. Maii 1600. §. quarto quia, coram Lancelotto, eoque magis attenta dictione, cujuslibet, bis repetita, & adjecta tam corporibus seu bonis, quam etiam fructibus illorum, cum ejusdem dictionis natura sit distribuere, dividere, specificare, ac individua, ut per Barbof. & Merlin. de pign. superius allegatos, atque etiam attento participio illo, æstimandorum, quod pariter necessitatem de cujuslibet corporis fructibus distinctim æstimandis importat, juxta naturam dictionis, cujuslibet, cum qua ipsum participium jungitur, seu copulatur: Cyriac. controvers. 303. num. 95.

Nec subsistit, quod talis forma loquendi sit solita Notariorum; nam hujusmodi assumptum nullo testimonio, vel auctoritate probatur, & in contrarium urget, tum communis stylus revidendi minutas similibus Instrumentorum ante illorum stipulationem; † tum quoque præsumptio juris, quod nempe omnia verba Instrumenti censentur posita de mandato, ac voluntate contrahentium. Gratian. discept. 116. n. 24.

Interesse partis est evidens, & multipliciter in decisione consideratur.

Primò. Nempe ex eadem promissione venditorum super realitate, substantia, & manutentione bonorum, & reddituum, & cujuslibet eorum per Peritos æstimandorum, cujus quidem promissionis comodo emptor uti non poterit, nisi constet sigillatim de quolibet redditu à Peritis æstimato.

Secundò. Ex quo nisi appareat quantitas frumenti, quam Vannius ex singulis corporibus percipi æstimatur, sibi solum nota, uti res in ejus animo consistens, & nisi exprimentur dicta corpora, quæ inæqualiter distant à Tybere, liquidari non poterit verus valor parangariæ delationis frumenti ad dictum flumen à Vassallis negatæ. Nec refert quod Periti non teneantur æstimare dictam parangariam, quia non petitur ipsius æstimatio, sed solum prædicta declaratio, ex qua dignosci valeat quanti dicta parangaria vendita æstimari debeant.

Tertiò. Ex quo nisi constet de pretio soluto pro unoquoque corpore, non poterit emptor in casu evictionis alicujus eorum agere, prout sibi promissum fuit, ad duplum, cujus stipulatio refertur ad pretium solutum, non autem ad valorem rei evictæ juxta Gloss. in l. si dupla, verb. dupli, ff. de evict. Rot. in Bononien. decis. 13. Februarii 1648. coram Reverendiss. Terracinen.

Nec relevat, quod in casu evictionis alicujus corporis particularis, illius pretium æstimari debeât ad rationem quinque pro centenario, prout

B 4 fieri

fieri solet in allodialibus abstractis à jurisdictione; non autem ad rationem duorum cum uno quarto juxta venditionem, cum super corpore evictio adhuc penes emptorem remaneat jurisdictione: Quia venditio prædiorum, & corporum posteriorum, tantum intra quam extra confinia jurisdictionalia, pro eodem uniformi, & altissimo pretio scutorum centum pro singulis duobus cum uno quarto fructuum, demonstrat jurisdictionem fuisse venditam per Territoria, non autem per numerum prædiorum in eisdem Territoriis consistentium, quodque ipsa jurisdictione tanta quanta erat, comprehensa, & valuerat remansit sub eadem rigorosa, & indifferenter estimatione omnium corporum, etiam non jurisdictionalium: & præterea fuit responsum, quod si restauratio damni fieri debeat ad rationem quinque, siue ad rationem duorum cum uno quarto, cuius inspectio spectabit ad Indicem evictionis, pro tunc semper necesse erit, ut Peritus aperiat, & declaret singula corpora, & cujuslibet corporis redditus æstimatos, ad effectum, ut Index certo sciatur, an de corpore evincendo debeatur evictio, & quod quinque, vel quod duo cum uno quarto intrent in redditibus cujuslibet corporis evincendi.

Quarid denique, quia potest dari casus, quo venditores locupletentur cum jactura emptoris; nam nisi petita declaratio sequatur, emptor non poterit obtinere liberationem à molestiis sibi inferendis, & ab aliis jam illatis super pluribus corporibus, minusque refectionem damni in casu evictionis, cum agentes pro venditoribus allegare possint, sicuti jam allegarunt, rem evictam non fuisse in venditione comprehensam, & tantummodo venditum fuisse jus quod habebant, & sicuti omnes fructus, sed tantummodo illi, qui ad venditores spectabant: & tamen fortasse Peritus in propria mente comprehendidi alia corpora molestata, & molestanda, vel evincenda; necnon etiam omnes fructus indistinctè, & sic etiam non spectantes ad venditores: † ubicumque autem adest interesse, & altera pars locupletari potest cum alterius jactura, semper intrat officium Iudicis ad interrogandum & cogendum peritum, pro declaratione suæ relationis, Franc. Aret. in *l. age, num. 4. vers. aliquis. C. de transact. Surd. conf. 101, n. 18. Rot. in Parisen. pecuniaria, 21. Februarii 1618. coram bon. mem. Coccino.*

Non obstat, quod res non sit amplius integra, Quia præter quod obiectum procedit in actibus judicialibus, quæ sine jurisdictione non exercentur, non autem in materiis extrajudicialibus, in quibus etiam ex intervallo admittitur declaratio, ut probant auctoritates in *decisione* allegata & obiectum diluitur, † tum ob expressam protestationem antecederent factam pro parte emptoris, quæ efficit, ut res habeatur pro integra quoad ejus præjudicium, Rot. *decis.* 734. *num. 2. part. 1. divers.* Tum quia non procedit quando, prout hic, declaratio fieri debet Iudice cogente, ut de arbitrio probat text. in *l. qualem, §. dicere* ff. de *recept. arbitri, & in cap. Quintavallis, de iur. iuran.* cum aliis allegatis in *decisione, §. Præterea*, ubi amplius fuit firmatum, emptor cogi posse uti test. m. ex Blanch. de *compromiss.* ibidem allegato.

Neque obstat generalissima promissio non reclamandi à dicta relatione in prædicto instrumento stipulata : quia non reclamatur , neque impugnatur dicta relatio quoad quantitatem æstimatam ; sed solum petitur eandem relationem perfici , atque compleri in reliquis ommissis , & quidem per

declarationem & aperitionem veritatis, ex qua re-
mini inferitur damnum. Emptori verò paratur
consequendi liberationem à molestiis, & ex-
sum evictionis refectionem damni in quantum
condigna, & certa, nota soli Vannino, qui re-
talem veritatem aperiendo gravatur, cum libera-
jam expleverit, quando ex singularum rerum al-
linatione unicam summam maturè, ut in ejus
tione quaerit, compilavit, sicuti subdicitur in
c. s. §. *Qua forins.* † Ultra quod ad hoc ipse etiam
ratione muneris assumpti, itaut stante propositio-
ne sibi praecedenter facta, nec etiam obliuione
allegare possit: Alex. cons. 216, num. 6. vult
istud, lib. 7.

Repetitum obiectum, quod Falconerius exam-
mitem dederit relationem in consulo, sufficiente
refutatur in eadem decis. §. fin. quia scilicet axiom
debet id, quod facere debebat, non autem quod
ipse fecit: *l. nemo, C. de sent. et interpellat. §. 1.
conf. §. 10. num. 5.* Barbosa axiom. 93. nom. 16. Eri-
dicandum est, prout iudicati non debent ex-
plis, sed legibus, Barbosa axiom. 88. nom. 3.
pius à relatione Apollonii, qui singulari, ut
erat, specificavit, esset in iudicando laesum
argumentum.

Et ita ex prædictis, aliisque adductis in alia decisione, Domini pro illius confirmatione, utraque parte informante, responderunt.

CAPUT CIX

De societate, & confusione bonorum inter
conjuges, & divisione bonorum facta
inter liberos, adjudicatis uni bonis liberis
alteri verò bonis fideicommissis supposito
fratri restituendis : Verum videlicet
agenti ad fideicommissum fratri de
posuit opponere exceptionem evicti.
Et de exceptione deractionum com
tente etiam tertio possessori boni
fideicommissi suppositum. Quo
pater possit filium suum gravare na
tis antiquo fideicommissi supposito
ex quibus colligi possit parentes libe
ris suis donantes voluisse in donatione
comprehendere bona fideicommissi sup
posita, quorum restitucio adveniens
casu ipsi donatario facienda est.

S V M M A R I V M.

- 1 Societas omnium bonorum contrahi potest inter
rum & uxorem.
- 2 Empior facere potest omnes detractiones in
fideicommissis suppositis, quas illius uxor
facere potest.
- 3 Liquidatio legitima facta cum uno, prodigit
alios.
- 4 Quando inter duos contracta est societas omni
bonorum, quilibet ex sociis habet metrum
singulorum corporum.
- 5 Ampliatur etiam duo patrimonium communis
essent inaequalia.
- 6 Immissio si concessa fuerit fideicommissis facta